

Homo Deus en andere toekomstverhalen

Dag 2

Petra Bolhuis & Theo Meereboer Zie ook:
<https://www.maieutiek.nl/aanbod/cursusmateriaal/>
Maieutiek 2019

Humanisme

Is de mens uniek? Tot nu toe JAJ!, maar nu...

<https://thenextweb.com/contributors/2017/11/24/ai-next-phase-human-evolution/>
Maieutiek_Harari zomer 2019

Reden 1 -De mens heeft een ziel

- De mens heeft een ziel is pas gangbaar nadat de wereld haar ziel had verloren. Animisme geeft alles wat leeft een ziel.
- Maar als we wetenschap gaan bedrijven verdwijnt de ziel.
- Harari zegt; "Maar Darwin heeft ons van onze ziel beroofd. Als je de evolutietheorie echt begrijpt, dan begrijp je ook dat de ziel niet bestaat." (115)

Maieutiek_Harari zomer 2019

Reden 2- De mens heeft bewustzijn

Descartes dacht dat dieren geen bewustzijn hadden, maar slechts mechanische reacties gaven; Als je erin knijpt piept het;

Daar komen we van terug. Daarnaast worden wij mensen nu ook gezien als S-R relaties.

Maieutiek_Harari zomer 2019

Reden 3 -De mens heeft zelfbewustzijn

De vraag is of zelfbewustzijn wel zo'n goede factor is om onze uitzonderingssituatie als beter te definiëren? Doen mensen niet heel vaak goede dingen zonder er eerst over na te denken (helden; "voor ik het wist")

En... is zelfbewustzijn nodig?

En... is het typisch menselijk?

Maieutiek_Harari zomer 2019

Reden 4 -De mensen kunnen flexibel samenwerken

Elk afzonderlijk hebben mensen niet zulke uitzonderlijke vermogens, sterker nog naar mate we beter naar diergedrag leren kijken ontdekken we meer vermogens die mensen niet hebben. (De mens als *Mangelwesen*, Gehlen).

Mensen kunnen ontzettend goed én flexibel samenwerken, met anderen die geen familie zijn en over grote afstand in tijd en ruimte.

Maieutiek_Harari zomer 2019

Modern convenant

“Het zou dus veel juister zijn om de moderne geschiedenis te zien als het ontstaan van een deal tussen wetenschap en één religie in het bijzonder, namelijk het humanisme. De moderne maatschappij gelooft in humanistische dogma's en gebruikt de wetenschap niet om die dogma's in twijfel te trekken, maar juist om ze te implementeren. In de eenentwintigste eeuw zullen de humanistische dogma's waarschijnlijk niet vervangen worden door zuiver wetenschappelijke theorieën. Het convenant tussen wetenschap en humanisme zou echter wel kunnen afbrokkelen, zodat de weg vrijkomt voor een compleet andere deal, namelijk die tussen wetenschap en een nieuwe posthumanistische religie.” (H. 208)

Maleutiek_Harari zomer 2019

Eind van het Humanisme?

Het Humanisme gaat uit van feiten en verhalen, Heeft vrnl. een seculier wereldbeeld, Benut wetenschappelijke input, Gaat uit van 'Dat waarover men niet kan spreken daarover moet men zwijgen,' Gebruikt een autonome vrij wil, Erkent de mens als individu.

Die uitgangspunten worden nu in twijfel getrokken!

Maleutiek_Harari zomer 2019

Harari

“De laatste decennia zijn biowetenschappers echter tot de conclusie gekomen dat het liberale verhaal pure mythologie is. Het ondeelbare authentieke zelf is net zo echt als de eeuwige ziel, Sinterklaas en de paashaas. Als ik echt diep in mezelf kijk, valt de schijnbare eenheid die ik als vanzelfsprekend beschouw uiteen in een kakofonie van tegenstrijdige stemmen, waarvan er niet eentje mijn 'ware zelf' is.” (300)

Maleutiek_Harari zomer 2019

Is dat alles?

- Harari zit vast in het natuurwetenschappelijke paradigma. Hij twijfelt wel of er niet meer is dan dataverwerking/ rekenkracht, maar heeft er domweg geen woorden voor.
- Maar de mensen zoeken zin en betekenis voor het leven, dus als wij onszelf gaan beschrijven als “een rimpeling in de kosmische dataflow” (407) dan is dat een narratief waarmee wij onszelf wegschrijven. De kosmos geeft geen woorden aan ons bestaan, dat doen wij.

Maleutiek_Harari zomer 2019

Verhaal (h)geeft zin

“Je kunt mensen hun verhaal niet afnemen zonder ze een nieuw verhaal te geven. Het is niet voldoende om een oud verhaal aan te vechten, hoe verouderd en ongeloofwaardig dat inmiddels ook mag zijn. Verandering komt alleen als je het oude verhaal vervangt door iets nieuws. Als we het juiste verhaal ontwikkelen, en leren hoe dat te vertellen, zal dat een aanstekelijke uitwerking hebben op mensen van alle politieke voorkeuren. De verhalenvertellers regeren de wereld. De oude wereld, die ooit zo stabiel leek - onveranderlijk zelfs, is aan het instorten. Er breekt een nieuw tijdperk aan, en dat kan heel gevaarlijk worden als we er niet goed op inspelen. Maar als we onze kansen weten te grijpen, zindert het van beloften. Of de systemen die voortkomen uit deze breuk beter of slechter zijn dan de huidige wereldorde zal afhangen van ons vermogen om een nieuw verhaal te vertellen, een verhaal dat leert van het verleden, vertelt wat onze plaats is in het heden, en een leidraad biedt voor de toekomst.” Montbot uit de pijnhoop blz. 9

Maleutiek_Harari zomer 2019

Kant

“Alles [heeft] ofwel een prijs ofwel een waardigheid. Voor datgene wat een prijs heeft, kan ook iets anders in de plaats gesteld worden als equivalent. Wat daarentegen boven elke prijs verheven is en derhalve geen equivalent toelaat, heeft een waardigheid.

Wat betrekking heeft op de algemene menselijke neigingen en behoeften, heeft een marktprijs. (...) Dat evenwel, wat de voorwaarde vormt waaronder alleen iets doel op zichzelf kan zijn, heeft niet louter een relatieve waarde, dat wil zeggen: een prijs, maar een intrinsieke waarde, dat wil zeggen: waardigheid.”

Maleutiek_Harari zomer 2019

Harari ziet het probleem van waarde en waardigheid wel;

“Zijn geluk en ellende überhaupt wel wiskundige entiteiten die kunnen worden opgeteld of afgetrokken? Een ijsje eten is aangenaam, de ware liefde vinden is nog aangenamer. Als we maar genoeg ijs eten, zou het cumulatieve plezier daarvan dan ooit de vervoering van ware liefde kunnen benaderen?”(H.207)

Maleutiek_Harari zomer 2019

En nu?

- We hadden een geweldig narratief.
 - We gaan het noodlot, de schaarste en het lijden te lijf.
 - Alle mensen zijn in principe gelijk en dat gaan we verwerkelijken (geen rechts- of standsverschil)
- Maar nu komt dat verhaal aan het eind van zijn werking. (wegens succes!)
- We laten echter een verhaal pas los als we een ander goed verhaal hebben dat inspireert en dat verhaal is er nog niet.
- Algoritmes zijn een nadere invulling van gelijkheid en opheffen van het lijden, maar sluit menselijke waardigheid uit. Waardigheid is immers zonder equivalent.
- De zoektocht is naar een nieuw verhaal over menselijke waardigheid met de kennis van nu.

Maleutiek_Harari zomer 2019

Deel van een film (44minuten totaal)

- <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/afleveringen/2017-2018/mensen-goden-en-technologie.html>

Maleutiek_Harari zomer 2019